

*Straipsnio tęsinys (kitos straipsnio dalys –
2025 m. Nr. 1 (188) ir Nr. 2 (189), 2026 m. Nr. 1 (190))*

Lietuvos kelias į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO)

Doc. dr. Feliksas Žigaras

NATO aukščiausio lygio susitikimas Prahoje

2002 m. lapkričio 21 d. NATO pakvietė Lietuvą, Latviją, Estiją ir dar keturias Vidurio Europos valstybes pradėti prisijungimo prie Aljanso derybas. Šios derybos baigėsi stojimo protokolų pasirašymu 2004 m. kovo mėnesį.

Tuo pačiu sprendimu Aljansas paliko galimybę ateityje įstoti ir kitoms narystės kriterijus atitinkančioms Europos valstybėms.

Istorinį pareiškimą, kuris užbaigė prieš beveik devynerius metus Lietuvos pradėtas pastangas, Prahoje paskelbė NATO generalinis sekretorius George'as Robertsonas: „<...> Šiandien mes priimsime sprendimą ir pakviesime šalis pradėti prisijungimo derybas. Tai ypač svarbus sprendimas, kurio siekėme konsensu palaipsniui per kelis pastaruosius mėnesius ir tikime, kad šiandien jį pasiekėme. Todėl pranešu čia susirinkusiems NATO valstybių vadovams bei vyriausybėms, kad mes kviečiame pradėti derybas šias šalis: Bulgariją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Rumuniją, Slovakiją ir Slovėniją. Taryba priėmė savo sprendimą – susitarimas pasiektas“ [1].

Prahos aukščiausio lygio susitikimo deklaracijoje, kurią Šiaurės Atlanto Taryba priėmė 2002 m. lapkričio 21 d., skelbiama:

„<...> Šiandien pareiškėme, kad kviečiame Bulgariją, Estiją, La-

tviją, Lietuvą, Rumuniją, Slovakiją ir Slovėniją pradėti derybas dėl stojimo į mūsų Aljansą. Sveikiname šio istorinio įvykio, kuris vyksta būtent Prahoje, progą. Šių naujų narių įstojimas sustiprins visos euroatlantinės srities saugumą ir padės pasiekti mūsų bendrą tikslą – tai vientisa ir laisva Europa, kurią vienija taika ir bendros vertybės. NATO durys lieka atvertos Europos demokratinėms valstybėms, norinčioms ir galinčioms įvertinti narystės atsakomybę ir išipareigojimus, kaip nurodoma Vašingtono sutarties 10-ajame straipsnyje.

<...> Mes pabrėžiame, kad mūsų pastangos transformuoti ir pritaikyti NATO neturėtų būti bet kurios šalies ar organizacijos suprantama kaip grėsmė, bet kaip mūsų pasiryžimas apsaugoti gyventojus, teritoriją ir pajėgas nuo bet kokio ginkluoto užpuolimo, įskaitant teroristų atakas iš užsienio šalių. Mes esame pasiryžę sulaukyti, užkirsti kelią, apsiginti ir apsisaugoti nuo bet kokių išpuolių prieš mus, vadovaudamiesi Vašingtono sutartimi ir Jungtinių Tautų chartija <...>“ [2].

„Amerika labai patenkinta šios dienos sprendimu. Mes tikimės, kad jis sustiprins mūsų valstybei reikšmingiausią aljansą“, – sakė JAV prezidentas George’as Walkeris Bushas, kreipdamasis į kitų šalių lyderius. „Priimdami septynias naujas nares, mes sustiprinsime ne tik savo karinius pajėgumus. Mes įkvėpsime naujos dvasios didingam demokratiniam aljansui. Manome, kad šios dienos sprendimas patvirtina mūsų išipareigojimą Europai, kuri vieninga, laisva ir taiki“, – teigė JAV prezidentas [3].

Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus kalboje Šiaurės Atlanto Tarybos susitikime Prahoje sakė: „Pirmiausia norėčiau nuoširdžiai padėkoti NATO narių valstybių vadovams už šiandien priimtą sprendimą pakviesti Lietuvą prisijungti prie Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos. Šiuo istoriniu sprendimu žengtas dar vienas žingsnis į vieningą ir laisvą Europą, vienijamą tvirto, visaapimančio transatlantinio ryšio. Praėjusioji NATO plėtros banga patvirtino, kad nėra geresnės kaimynės nei stabili ir demokratiška Europa. Juk saugumas ir stabilumas užtikrina mūsų ateitį ir gerovę.

Šiandien Jūs pripažinote, kad Lietuva tapo atviros visuomenės ir rinkos ekonomikos šalimi. Jūs pasiuntėte aiškią žinią Lietuvos žmo-

nėms, kurie, įgyvendindami integracijos uždavinius, daug ir sunkiai dirbo. Jūs pripažinote mūsų šalį patikima sąjungininke. Šis istorinis pripažinimas ne tik įtvirtina mūsų demokratiją, bet ir įkvepia mus ir toliau atsakingai elgtis, kaip sąjungininkams pridera, kad taika įsivyrautų Europoje bei visame pasaulyje <...>“ [4].

Po 2002 m. lapkričio 21–22 d. Prahoje įvykusio NATO viršūnių susitikimo, kuriame Lietuva, Latvija, Estija, Slovėnija, Slovakija, Bulgarija ir Rumunija buvo pakviestos tapti Aljanso narėmis, **lapkričio 22–23 d. Vilniuje lankėsi JAV prezidentas G. W. Bushas.** Jis pasveikino Lietuvą, Latviją ir Estiją, pakviestas į NATO. Iš septynių pakviestų į Aljansą šalių JAV prezidentas lankėsi tik Lietuvoje ir Rumunijoje. Susitikime su JAV prezidentu dalyvavo Latvijos prezidentė V. Vykė-Freiberga ir Estijos prezidentas A. Ruutelis.

Pasak Vilniuje viešėjusio JAV prezidento G. W. Busho, JAV didžiujasi, galėdamos pavadinti Lietuvą savo drauge. „*Aš didžiujosi jūsų pasiekimais ir mano šalis didžiujasi, vadindama jus savo drauge. Telaimina Dievas Lietuvos žmones*“, – sakė JAV prezidentas, atsiimdamas vieną aukščiausių Lietuvos valstybinių apdovanojimų.

Lapkričio 23 d. Prezidentūros Baltojoje salėje Vytauto Didžiojo ordino Didįjį kryžių G. W. Bushui įteikė Lietuvos prezidentas V. Adamkus. Dėkodamas už apdovanojimą, G. W. Bushas pabrėžė, kad jam didelė garbė būti pirmuoju JAV prezidentu, atvykusiu į Lietuvą. „*Tai garbė ir man, ir mano žmonai Lorai*“, – sakė JAV vadovas, lapkričio 22 d. vakare atvykęs į Vilnių pasveikinti Lietuvos, pakviestos į NATO.

Pabrėžęs, kad „*tai didi diena Lietuvai*“, G. W. Bushas teigė, jog Lietuvos įsipareigojimas pakantumui, tolerancijai, religinei laisvei rodo, kad šalis pasirengusi stoti į Aljansą. Pasak JAV prezidento, Lietuvos narystė sustiprins NATO. „*Jūsų indėlis – ne tik ginkluotosios pajėgos, bet ne mažiau svarbu, kad jūsų dalyvavimas sustiprins NATO dvasią. Tūkstančiai amerikiečių šiandien kartu su manimi džiaugsis, kad Lietuva prisijungs prie Aljanso*“, – kalbėjo G. W. Bushas.

Lapkričio 23 d. Lietuvos prezidentas V. Adamkus su JAV prezidentu G. W. Bushu aptarė naujas galimybes toliau gilinti ir plėsti

Lietuvos ir JAV dvišalius santykius, Lietuvai gavus kvietimą prisijungti prie Aljanso [5].

JAV prezidentas G. W. Bushas istoriniame susitikime Vilniaus Rotušės aikštėje kalbėjo: „*Daugelis abejojo, ar ši šalis atgaus laisvę, tačiau Jungtinės Amerikos Valstijos visada pripažino tik nepriklausomą Lietuvos valstybę. Žinojome, kad Europa ne visada bus padalyta. Žinojome, kad bus panaikintos dirbtinės padalijimo linijos, kurias sukūrė diktatoriai. Nebus daugiau jokių miunchenų. Nebus jaltų. Baigėsi ilga baimės, netikrumo, vienatvės naktis. Jūs įsiliejate į stiprią ir augančią NATO šeimą. Mūsų Aljansas yra pasiryžęs ginti savo nares, ir tie, kurie pasirinktų Lietuvą savo priešų, taptų ir Jungtinių Amerikos Valstijų priešais. Niekada agresijos akivaizdoje drąsiems Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonėms nebeteks kovoti vieniems.*“

Trys Baltijos šalys kartu gavo kaip niekada tvirtas saugumo garantijas, visos prisiėmė pareigą, esant reikalui, prisidėti prie tarptautinių NATO operacijų ir visos tikėjosi sėkmingai baigti derybas dėl narystės Europos Sąjungoje (ES). Tai pabrėžė Lietuvos prezidentas V. Adamkus, Latvijos prezidentė V. Vykė-Freiberga ir Estijos prezidentas A. Ruutelis lapkričio 23 d. surengtoje spaudos konferencijoje [6].

Lietuva, Latvija ir Estija, pakviestos tapti NATO narėmis, tęsė regioninį karinį bendradarbiavimą. Šis siekis buvo patvirtintas 2002 m. gruodžio 10 d. Rygoje vykusiame tradiciniame Lietuvos krašto apsaugos ministro Lino Linkevičiaus bei Latvijos ir Estijos gynybos ministrų – Girtio Valdžio Kristovskio ir Sveno Mikserio – susitikime. Nutarta, kad Baltijos šalys sieks padidinti savo indėlį į Europos saugumą ir NATO misijas. Baltijos šalių ministrų susitikime taip pat patvirtintas pasirengimas prisidėti prie pastangų stiprinant taiką ir kovojant su tarptautiniu terorizmu.

Po Baltijos šalių gynybos ministrų susitikimo buvo pasirašytas komunikatas, kuriame apibrėžtas bendradarbiavimas ir perspektyvos naujame euroatlantinės integracijos kontekste. Ministrai taip pat pasirašė 2003 m. ministerijų bendradarbiavimo planą [7].

Pasiruošimas deryboms dėl Lietuvos stojimo į NATO

2002 m. gruodžio 11 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas V. Adamkus patvirtino derybų dėl Lietuvos stojimo į NATO delegaciją, kuriai vadovauti paskirtas Užsienio reikalų ministerijos integracijos į NATO vyriausiasis koordinatorius Giedrius Čekuolis.

Delegacijos vadovo pavaduotojais paskirti Krašto apsaugos ministerijos sekretorius Povilas Malakauskas ir Lietuvos misijos prie NATO vadovė Gintė Damušytė. Į delegaciją taip pat įtraukti kiti Užsienio reikalų, Krašto apsaugos ir Finansų ministerijų bei Valsybės saugumo departamento pareigūnai [8].

Kaip minėta, 2002 m. lapkričio 21-22 d. NATO viršūnių susitikime Prahoje Aljanso valstybių prezidentai ir vyriausybių vadovai pakvietė septynias šalis pradėti prisijungimo prie NATO derybas. Tai buvo proceso, kuriam pasibaigus septynios pakviestos šalys turėjo tapti visavertėmis NATO narėmis, pradžia. Planuota, kad visas šis procesas bus baigtas iki 2004 m. gegužės mėnesio.

- **Derybos dėl stojimo ir reformų (2002 m. gruodis – 2003 m. kovas).** Stojimo į Aljansą derybos – tai NATO ekspertų grupės ir atskirų pakviestų šalių susitikimai, skirti oficialiai patvirtinti savo interesus, pasiryzimą bei sugebėjimą įvykdyti politinius, teisinius ir karinius įsipareigojimus, NATO narystės pasižadėjimus, taip pat indėlį į Aljanso biudžetą.

- Stojimo derybos turėjo apimti oficialius NATO įsipareigojimus. Be to, siekiant didinti pakviestųjų šalių indėlį į Aljansą, NATO ekspertai su pakviestosiomis šalimis turėjo aptarti ir konkrečius klausimus bei reformas, kurie, tikėtasi, skatins šalių pažangą prisijungimo proceso metu ir prisijungus prie organizacijos.

- Galutinis derybų rezultatas – kiekvienos pakviestosios šalies pateiktas reformų baigimo grafikas, dauguma šių reformų turėjo būti tęsiamos šalims tapus NATO narėmis.

- Susitikimų vieta – NATO būstinė Briuselyje.

- **Pakviestųjų šalių ketinimų protokolų rengimas ir siuntimas NATO (2003 m. sausis – 2003 m. kovas).** Pakviestųjų šalių užsienio reikalų ministrai turėjo siųsti NATO ketinimų protokolus, patvirtinti-

nančius jų interesą, pasiryžimą ir gebėjimą prisijungti prie Aljanso. Kartu su ketinimų protokolais jie taip pat turėjo pateikti ir reformų baigimo grafikus.

- **Prisijungimo protokolų rengimas (2003 m. kovas).** Kiekvienai pakviestajai šaliai NATO parengė prijungimo prie Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos protokolus. Tikėtasi, kad NATO valstybės narės pasirašys juos 2003 m. kovo mėnesį. Šie prisijungimo protokolai yra oficialūs teisiniai dokumentai, kurie, juos pasirašius ir ratifikavus visoms sąjungininkėms, leido pakviestosioms šalims tapti visavertėmis Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos narėmis.

- **Prisijungimo protokolų ratifikavimas (2003–2004 m.).** NATO šalys narės, pasirašiusios prisijungimo protokolus, turėjo ratifikuoti, priimti ir patvirtinti šiuos protokolus vadovaudamosi savo reikalavimais ir procedūromis.

Kai ratifikavimo procesas baigiamas, NATO generalinis sekretorius pakviečia perspektyvias naujas šalis tapti visavertėmis Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos narėmis. Buvo planuojama, kad pakviestosis šalis taps NATO narėmis vėliausiai iki 2004 m. gegužės mėnesio [9].

Baltijos Asamblėja, susirinkusi į 21-ąją sesiją 2002 m. gruodžio 13–14 d. Rygoje, aptarė Baltijos valstybių integraciją į ES ir visuomenės informavimą apie ES. Nustatyti šie **Baltijos Asamblėjos 2003 m. prioritetai**: 1) Baltijos valstybių keitimasis informacija ir veiksmų koordinavimas dėl ES ir NATO plėtros; 2) energetikos ir transporto infrastruktūros plėtra; 3) informacinių technologijų bendros erdvės sukūrimas; 4) kova su narkotikų plitimu, prekyba žmonėmis ir neteisėta migracija. Baltijos Asamblėja priėmė rezoliuciją „Dėl Baltijos valstybių integracijos į NATO“, kurioje pabrėžė, kad Baltijos Asamblėja „aukštai vertindama tai, kad Baltijos valstybės yra pakviestos į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją, ragina Lietuvos, Estijos ir Latvijos vyriausybes glaudžiau bendradarbiauti, derinti ir koordinuoti pozicijas NATO valstybių narių parlamentams ratifikuojant Vašingtono sutartį“ [10].

2003 m. sausio 10 d. Lietuvos krašto apsaugos ministerijos dele-

gacija Briuselyje NATO ekspertams pristatė Lietuvos kariuomenės reformos planus, numatančius racionalesnį išteklių ir infrastruktūros naudojimą, karinių junginių reorganizavimą ir aktyviojo rezervo sumažinimą beveik perpus. Šis kariuomenės reformos planas atitiko pasikeitusius gynybos poreikius, Lietuvai gavus kvietimą prisijungti prie NATO [11].

2003 m. sausio 13 d. įvyko pirmasis konsultacijų dėl Lietuvos stojimo į Aljansą etapas. Briuselyje, NATO būstinėje, susitiko NATO atstovai ir Lietuvos derybininkų delegacija.

NATO patvirtintame derybų tvarkaraštyje dar vienas Lietuvos ir Aljanso derybininkų susitikimas buvo numatytas sausio 23 dieną. Be to, vasario pabaigoje arba kovo pradžioje turėjo įvykti visų 19 Aljanso valstybių ir Lietuvos atstovų susitikimas. Derybas buvo planuojama baigti 2003 m. kovo pabaigoje pasirašant stojimo protokolus [12].

NATO pareigūnai teigiamai įvertino Lietuvos kariuomenės pasirengimą reformoms ir rekomendavo jau iki 2004 m. pavasario pradėti įgyvendinti naują ginkluotųjų pajėgų struktūrą. Apie tai krašto apsaugos sistemos karinių padalinių vadų ir tarnybų viršininkų išplėstiniame posėdyje 2003 m. sausio 31 d. informavo Krašto apsaugos ministerijos sekretorius, Derybų grupės dėl stojimo į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją vadovo pavaduotojas P. Malakauskas. Jis supažindino su Briuselyje pasibaigusiomis derybomis bei karinėmis konsultacijomis ir pakomentavo NATO pateiktas rekomendacijas [13].

2003 m. vasario 2-10 d. krašto apsaugos ministras L. Linkevičius nuvyko oficialaus vizito į JAV. Vizito metu ministras užtikrino, kad Lietuva yra aktyvi antiteroristinės koalicijos dalyvė. Ministras kalbėjo apie Lietuvos karių dalyvavimą misijoje Afganistane ir galimą Lietuvos paramą operacijai Irake. Susitikimuose su aukšto rango JAV pareigūnais ir įtakingais politikais krašto apsaugos ministras taip pat pateikė informacijos apie Lietuvos kariuomenėje vykstančias reformas, pasirengimą tapti patikima Aljanso partnere.

Vasario 6 d. Vašingtone L. Linkevičius JAV Kongreso kvietimu dalyvavo kasmečiame elito susitikime - Nacionaliniuose maldos

pusryčiuose, į kuriuos atvyko ir tuo metu JAV viešėjęs Lietuvos Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas [14].

2003 m. vasario 24–26 d. Lietuvoje dirbo NATO Pajėgų planavimo ekspertų grupė, vadovaujama NATO Pajėgų planavimo sektoriaus direktoriaus pavaduotojo Franko Bolando.

Ekspertai domėjosi Lietuvos ginkluotųjų pajėgų pasirengimu dalyvauti kolektyvinės gynybos operacijose, kai šalis taps NATO nare. Tokie kasmečiai ekspertų pokalbiai buvo rengiami ir su NATO narėmis. Jų tikslas – įvertinti karinius pajėgumus ir pasirengimo lygį, planuojant visų indėlį į bendrą Aljanso gynybos galią. Pajėgų planavimo sektorius priklauso NATO Tarptautinio biuro Gynybos planavimo ir operacijų skyriui (angl. *International Staff, The Division of Defence Planning and Operations*) [15].

2003 m. vasario 27 d. NATO generalinis sekretorius lordas G. Robertsonas su trumpu vizitu viešėjo Vilniuje. Po susitikimo su Lietuvos prezidentu Rolandu Paksu surengtoje spaudos konferencijoje G. Robertsonas pasveikino visus, padėjusius įgyvendinti svajonę apie narystę NATO, ir kartu ragino siekti tolesnės pažangos pagal visus NATO kriterijus.

G. Robertsonas pabrėžė, kad, kovo 26 d. Briuselyje Lietuvai pasirašius stojimo į NATO protokolus, prasidės „tikras maršas“ į Aljansą. Ši diena, anot G. Robertsono, bus „įsimintina ne tik Lietuvai, NATO, bet ir visam pasauliui“. „Nors Lietuvos ateityje dar laukia daug darbų, daug išipareigojimų, kuriuos reikės įgyvendinti, aš norėčiau pasveikinti tuos, kurie ne tik svajojo apie narystę NATO, bet ir dirbo ją įgyvendinant“, – kalbėjo NATO generalinis sekretorius.

G. Robertsonas labai palankiai įvertino didelį Lietuvos visuomenės pritarimą narystei Šiaurės Atlanto aljanse ir toliau išlaikomą stabilų krašto apsaugos sistemos finansavimą. Lietuvos politinės partijos buvo sutariusios ir laikėsi sutarimo krašto apsaugos sistemai skirti 2 proc. nuo bendrojo vidaus produkto (BVP) [16, 17].

2003 m. kovo 3–5 d. Briuselyje vyko derybos dėl Lietuvos reformų tvarkaraščio. Derybose Lietuvos krašto apsaugos sistemai atstovavo Krašto apsaugos ministerijos sekretorius P. Malakauskas, Motorizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ va-

das plk. Vitalijus Vaikšnoras, Krašto apsaugos ministerijos NATO departamento direktorius plk. lt. Romualdas Petkevičius ir Personalo ir socialinės saugos departamento direktorė plk. lt. Lina Lajauskienė. Delegacijai vadovavo Užsienio reikalų ministerijos sekretorius, Lietuvos integracijos į NATO vyriausiasis koordinato-rius G. Čekuolis.

**Kovo 4 d. NATO būstinėje vykusiame NATO Vyriausiojo po-
litinio komiteto posėdyje Aljanso pareigūnams pristatytas toles-
nių Lietuvos politinių, ekonominių, karinių, teisinių ir saugumo
srities reformų tvarkaraščio projektas.**

Posėdžiui pirmininkavo NATO generalinio sekretoriaus padė-
jėjas Guntheris Altenburgas. Reformų tvarkaraštyje numatyti Lie-
tuvos įsipareigojimai tęsti ginkluotųjų pajėgų reformas, informuoti
visuomenę apie NATO, toliau kovoti su korupcija ir organizuotu
nusikalstamumu, kontroliuoti ginklų ir dvejetainės paskirties prekių
bei technologijų eksportą, stiprinti ekonomikos sektorių ir numa-
tyti pakankamas išlaidas šalies gynybai.

Karinėje srityje Lietuva įsipareigojo iki 2004 m. parengti pajė-
gumus, tinkamus Aljanso operacijoms, įsiliesti į integruotą NATO
oro erdvės gynybos sistemą, užtikrinti saugaus ryšio kanalus, pa-
rengti reikiamą skaičių karininkų dirbti NATO karinėse struktū-
rose.

Saugumo srityje įsipareigota iki įstojimo į Aljansą baigti įgy-
vendinti visas būtinas teises, procedūrinės ir organizacinės prie-
monės, kurių reikia tinkamai NATO įslaptintos informacijos ap-
saugai užtikrinti.

Posėdyje pristatytą tvarkaraščio projektą komentavę NATO ša-
lių narių atstovai palankiai įvertino Lietuvos numatomus įsiparei-
gojimus, kai kuriais klausimais paprašė papildomos informacijos,
domėjosi reformų eiga.

Po šio susitikimo Lietuva galėjo atsižvelgti į valstybių komenta-
rus ir patikslinti reformų tvarkaraštį, kuris buvo įtrauktas į NATO
generalinio sekretoriaus ataskaitą šalims narėms ir tapo pagrindu
kovo 26 d. pasirašyti numatytus Lietuvos narystės protokolus Šiau-
rės Atlanto Taryboje.

NATO Vyriausiasis politinis komitetas yra NATO patariamoji institucija, kurią sudaro valstybių narių nuolatinių atstovų prie NATO pavaduotojai. Komiteto posėdžiuose dalyvauja ir ekspertai [18].

2003 m. kovo 17 d. Lietuvos valstybės gynimo tarybos posėdyje buvo pritarta „*Lietuvos integracijos į NATO reformų tvarkaraščiui*“, kurį sudarė penki skyriai:

1. Politiniai ir ekonominiai klausimai;
2. Gynybos ir kariniai klausimai;
3. Ištekiai;
4. Saugumo klausimai;
5. Teisiniai klausimai [19].

2003 m. kovo 26 d. Briuselyje vykusiame specialiajame Šiaurės Atlanto Tarybos posėdyje buvo pasirašyti šalies prisijungimo prie NATO steigiamosios Vašingtono sutarties protokolai, kurie atvėrė Lietuvai duris į visateisę narystę Aljanse. Šiuos dokumentus parašais patvirtino visų pakviestųjų šalių: Lietuvos, Latvijos, Estijos, Slovakijos, Slovėnijos, Bulgarijos bei Rumunijos, taip pat nuolatinių NATO valstybių atstovai.

Kaip minėta, Lietuva norą tapti NATO nare išreiškė 1994 metais. Septynios šalys, tarp jų ir Lietuva, kvietimo tapti Aljanso narėmis sulaukė 2002 m. lapkritį Prahoje. Vėliau su kiekviena šalimi buvo vedamos derybos, kurių metu jos turėjo patvirtinti savo ryžtą priimti politinius, teisinius bei karinius narystės NATO įsipareigojimus [20].

Lietuvos tolesnė integracija į NATO

2003 m. kovo 28 d. Kanada tapo pirmąja NATO valstybe, ratifikavusia Lietuvos ir dar šešių Rytų, Vidurio ir Pietų Europos valstybių prisijungimo prie Aljanso protokolus.

Pakviestųjų šalių prisijungimo prie NATO protokolai turėjo būti ratifikuoti visų 19 Aljanso valstybių parlamentuose. Buvo manoma, kad šis procesas turi baigtis iki 2004 m. gegužę numatyto NATO viršūnių susitikimo. Protokolus ratifikavus NATO šalių par-

lamentuose, Lietuvos Respublikos Seimas turėjo ratifikuoti protokolą dėl Lietuvos prisijungimo prie steigiamosios NATO sutarties. Baigus šią ratifikacijos procedūrą, Lietuva turėjo tapti visateise NATO nare [21].

2003 m. kovo 31 d. Briuselyje NATO Pajėgų planavimo komiteje (*Defence Review Committee*) buvo aptarti Lietuvos gynybos planai. Krašto apsaugos ministerijos pateiktą medžiagą pirmą kartą vertino institucija, kuriai savo gynybos planus pateikė visos Aljanso narės [22].

2003 m. balandžio 7 d. NATO būstinėje Briuselyje buvo surengtas pirmasis bendras Šiaurės Atlanto Tarybos ir septynių pakviestųjų į NATO valstybių posėdis.

Posėdyje aptarta situacija Irake, NATO parama Turkijai krizės atveju, NATO taikos palaikymo operacijos buvusioje Jugoslavijos Respublikoje, pakviestųjų valstybių reformų pažanga. Šiaurės Atlanto Taryba yra pagrindinė NATO sprendimų priėmimo institucija [23].

2003 m. balandžio 13–14 d. Lietuvoje viešėjo Jungtinių NATO pajėgų Šiaurės Europoje (AFNORTH) vadas generolas seras Jackas Deverellas. Tai buvo jau antrasis šio aukšto pareigūno vizitas Lietuvoje (pirmą kartą jis lankėsi 2001 m. vasarą). NATO pajėgų Europoje vadą lydėjo Regioninio štabo viršininko pavaduotojas gen. ltn. Leo van den Bosch, Regioninio štabo direktorius plėtrai ir integracijai brg. gen. Gunnaras Lundbergas bei kiti atsakingi štabo karininkai. Vizito tikslas – su aukščiausiais kariuomenės ir gynybos politikos planavimo pareigūnais aptarti mūsų karinių pajėgų plėtrą ir indėlį į bendras NATO šalių pajėgas [24].

Lietuva pripažinta aktyviausiai iš Baltijos šalių dalyvaujančia NATO mokslo programose. Tai nurodoma 2003 m. NATO išleistame informaciniame biuletenyje apie pakviestųjų į NATO valstybių dalyvavimą Aljanso mokslo ir tyrimų programose. Kaip pranešė Lietuvos užsienio reikalų ministerija, leidinio „*NATO mokslas ir visuomenė*“ Lietuvą pristatančioje dalyje teigiama, kad šalyje vykdomi septyni programos „*Mokslas taikos labui*“ projektai, Latvijoje ir Estijoje – po vieną [25].

2003 m. gegužės 14 d. įvyko pirmasis NATO šalių posėdis „19+7“, kuriame, be NATO šalių, dalyvavo ir septynių pakviestų į Aljansą valstybių kariuomenių vadai. Pasak Lietuvos kariuomenės vado gen. mjr. Jono Kronkaičio, anksčiau tokiuose posėdžiuose negalėjo dalyvauti šalys kandidatės, tačiau nuo šiol tai tapo tradiciniu susitikimu. Toks pokytis reiškė, kad NATO šalys pradeda visiškai pasitikėti būsिमomis narėmis. Šiame posėdyje pakviestųjų į Aljansą šalių kariuomenių vadai pristatė savo valstybių karines pajėgas, atsakė į kolegų klausimus, vėliau išklause naujausią informaciją apie NATO karinius veiksmus užtikrinant tarptautinį saugumą pasaulyje [26].

2000 m. gegužės 19 d. Vilniuje devynių NATO valstybių kandidatų: Albanijos, Bulgarijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Makedonijos, Slovėnijos, Slovakijos ir Rumunijos – užsienio reikalų ministrai **pasirašė Vilniaus pareiškimą**. Taip pradėtas politinis ir praktinis bendradarbiavimas tarp narystės Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje siekiančių valstybių. Pareiškimą pasirašiusios valstybės pavadintos „*Vilniaus devintuku*“, o jų bendradarbiavimas – „*Vilniaus procesas*“. 2001 m. gegužės mėnesį Bratislavoje prie „Vilniaus devintuko“ prisijungė Kroatija ir „Vilniaus procesas“ tapo – „*Vilniaus dešimtuko*“ grupe [27].

2003 m. birželio 19 d. Lietuvos Respublikos misijos prie NATO įgaliotoji ambasadorė G. Damušytė ir karinis atstovas prie NATO plk. Alvydas Kunigėlis pirmą kartą dalyvavo NATO vadavietėje Norfolke (JAV) vykusiame Aljanso šalių narių atstovų kasmečiame susitikime.

NATO narių bei pakviestųjų šalių ambasadoriai ir kariniai atstovai dalyvavo seminare „*Transformacija, jungtinės vadavietės pasikeitimas ir naujas požiūris*“ bei naujos vadavietės įsteigimo ceremonijoje. Vietoje iki šiol veikusios sąjungininkų vadavietės Norfolke buvo įsteigta Sąjungininkų transformacijos vadavietė (*Allied Command Transformation, ACT*) [28].

Vyriausiojo NATO pajėgų Europoje vado pavaduotojas adm. Raineris Feistas, 2003 m. liepos 3 d. lankėsis Lietuvoje, teigė, kad Lietuvai svarbu turėti nedidelę šiuolaikišką kariuomenę, galin-

čią greitai reaguoti į kylančius pavojus. „Kariuomenės dydis – nesvarbus. Skaičiai svarbūs tik patys sau. Svarbu kariuomenėje plėtoti pajėgumus, kurie leistų derinti karių sugebėjimus valdyti aukštąsias technologijas“, – Krašto apsaugos ministerijoje liepos 3 d. surengtoje spaudos konferencijoje sakė R. Feistas. Jis taip pat teigė: „Lietuvos karinės pajėgos pasklidusios po tas pasaulio vietas, kur NATO vykdo tarptautines operacijas. Lietuva prisideda prie visų šių operacijų“ [29].

Krašto apsaugos ministerija 2003 m. liepos 11 d. patvirtino reformų tvarkaraščio įgyvendinimo planą. Ministro L. Linkevičiaus pasirašytame dokumente buvo užfiksuoti Lietuvos dešimties metų įsipareigojimai, kaip karinė ir resursų sritys bus derinamos prie Aljanso struktūrų ir procedūrų. **Reformų tvarkaraščio įgyvendinimo planas – vienas svarbiausių dokumentų Lietuvai tampant visateise NATO nare** [30].

2003 m. rugpjūčio 24–28 d. daugiau nei 60 specialistų iš 19 šalių susirinko Kaune į kasmetį NATO seminarą „Aeromedicininė evakuacija“. Šis renginys buvo skirtas NATO ir narystės Aljanse siekiančių šalių atstovams. Renginio tikslas – pasidalyti įgyta patirtimi orlaiviais perkelti sužeistuosius iš įvykio vietos į medicinos įstaigą, aptarti problemas, kylančias šioje srityje, taip pat specialistų rengimo standartus. Lietuvoje paieškos ir gelbėjimo darbus atliko Karinių oro pajėgų Antroji aviacijos bazė [31].

2003 m. rugsėjo 1–5 d. Vilniuje vyko NATO programoje „Partnerystė taikos labui“ dalyvaujančių šalių operacinio planavimo seminaras. Renginio tikslas – supažindinti Aljanso šalių partnerių karininkus su NATO vadovaujamų operacijų ir pratybų planavimo procedūromis, principais, koncepcijomis. Seminaro dalyviai turėjo numatyti hipotetinio konflikto sprendimą, naudodami tarptautines pajėgas. Buvo planuojama NATO vadovaujama Taikos rėmimo operacija, kuri vykdoma pagal Jungtinių Tautų mandatą krizės regione. Tam buvo suformuota Jungtinių pajėgų „vadavietė“, kur seminaro dalyviai mokėsi štabo planavimo karininkų funkcijų.

Renginyje dalyvavo 24 karininkai iš Belgijos, Danijos, Gruzijos (dabar – Sakartvelas), Latvijos, Slovakijos, Slovėnijos, Suomijos,

Rumunijos. Aštuoni atstovai atvyko ir iš Jungtinės vadavietės Šiaurės Rytų Europoje (Karupe, Danijoje) [32].

2003 m. spalio 1–3 d. NATO Vyriausiosios jungtinių pajėgų Europoje vadavietės (SHAPE) Gynybos planavimo skyriaus vadovo brg. gen. Michaelo Combesto vadovaujama delegacija Vilniuje derino gynybinių pajėgumų plėtros pasiūlymus (angl. *Force Proposals*). NATO ekspertai ragino Lietuvą sparčiau įgyvendinti kariuomenės reformą, kad ji, tapusi Aljanso nare, turėtų mobilias, greitai perdislokuojamas, gerai parengtas, tinkamai aprūpintas pajėgas. Ekspertai pabrėžė, kad vykdomos kariuomenės reformos tempai galėtų būti spartesni. Jie kvietė ieškoti galimybių perkelti Lietuvos turimus išteklius iš teritorinės į kolektyvinės gynybos pajėgumų plėtrą. NATO ekspertai taip pat pabrėžė, kad būtina mažinti finansavimą su tiesiogine gynyba nesusijusioms, tačiau per gynybos biudžetą lėšų gaunančioms sukarintoms tarnyboms [33].

2003 m. spalio 30 d. Briuselyje įvyko NATO Vyriausiojo politinio komiteto posėdis, kurio metu buvo pateikta penktoji, paskutinė prieš Lietuvai tampant visateise NATO nare, 2003–2004 m. Lietuvos pasirengimo narystei Aljanse programa.

NATO atstovai pagyrė Lietuvą už pažangą politinėje ir karinėje srityje rengiantis narystei Aljanse, tačiau uždavė Lietuvos delegacijai nepatogių klausimų dėl tolesnės politinės valios tinkamai finansuoti krašto apsaugos sistemą [34].

Baltijos Asamblėja, susirinkusi į 22-ąją sesiją 2003 m. lapkričio 27–29 d. Vilniuje, aptarė Baltijos valstybių keitimąsi informacija ir veiksmų dėl ES ir NATO plėtros derinimą, energetikos ir transporto infrastruktūros plėtrą bei informacinių technologijų bendros erdvės kūrimą. **Taip pat nustatė šiuos Baltijos Asamblėjos 2004 m. prioritetus:**

- 1) integracija į ES ir NATO (keitimasis informacija dėl ES paramos naudojimo strategijos, bendrų projektų rengimas);
- 2) bendradarbiavimas įgyvendinant Šengeno veiksmų planą (sienų apsauga, kova su nelegalia migracija, prisijungimas prie Šengeno informacijos sistemos);
- 3) bendradarbiavimas informacinių technologijų srityje (GPS

diegimas muitinėje, sienos apsaugos, transporto saugos ir nusikaltimų prevencijos srityse) [35].

2003 m. gruodžio 1–2 d. Krašto apsaugos ministerijos sekretorius P. Malakauskas lankėsi Briuselyje. Gruodžio 1 d. jis dalyvavo NATO šalių gynybos ministrų susitikime, į kurį pirmą kartą buvo pakviesti septynių būsimų Aljanso valstybių atstovai diskutuoti visais NATO ateičiai aktualiais klausimais.

Pagrindinės šio susitikimo temos: NATO vadovaujamų operacijų Afganistane, Kosovo provincijoje ir Bosnijoje ateitis, pajėgų planavimo proceso peržiūra, pasirengimas Aljanso viršūnių susitikimui, kuris turėjo vykti Stambule kitais metais [36].

2004 m. sausio 10 d. sukako dešimt metų, kai buvo inicijuota NATO programa „Partnerystė taikos labui“. Per gyvavimo dešimtmetį programa „Partnerystė taikos labui“ tapo neatsiejama Europos saugumo architektūros dalimi, padėjusia užmegzti politinį ir karinį bendradarbiavimą, didinusia valstybių tarpusavio pasitikėjimą ir supratimą. Dalyvavimas programoje „Partnerystė taikos labui“ ne tik padidino NATO ir valstybių-partnerių tarpusavio sąveikumą, bet ir padėjo subrandinti bendras vertybes, bendrą požiūrį. Partnerystė paskatino ir paspartino demokratėjimo procesus, ginkluotųjų pajėgų reformą daugelyje narystės Aljanse siekiančių valstybių bei atvėrė duris į Aljansą dešimčiai naujų NATO narių. Programa „Partnerystė taikos labui“ tapo ne tik valstybių vidinės pertvarkos katalizatoriumi, bet ir iki šiol neregėto masto tarptautinio saugumo ir stabilumo plėtos varikliu.

Tokio bendradarbiavimo rezultatai akivaizdūs. Padedant NATO ekspertams bei valstybėms partnerėms, Lietuva galėjo įdiegti modernius planavimo metodus, leidusius efektyviau panaudoti turimus išteklius bei susitelkti plėtojant būtinus pajėgumus. Konsultacijų metu priimti sprendimai leido pradėti ginkluotųjų pajėgų reformą, kurios tikslas – sukurti modernią, gerai aprūpintą ir parengtą kariuomenę, gebančią veikti su NATO valstybių pajėgomis visų tipų NATO vadovaujamose operacijose. Karinė integracija į NATO negalėjo būti atskirta nuo nacionalinių kariuomenės plėtos planų, todėl Krašto apsaugos sistemos planavimo dokumentai buvo

naudojami rengiant metines integracijos į NATO programas, o gavus NATO įvertinimą, jie buvo peržiūrimi ir koreguojami.

NATO vertinimas Lietuvai buvo naudingas, kadangi jau kitų metų planuose galima buvo atsižvelgti į pastabas ir stengtis jas įgyvendinti. Daugelio NATO rekomendacijų ir pastabų įgyvendinimas pareikalavo labai sudėtingų sprendimų, iš esmės keičiančių esamą struktūrą. Jie lėmė nuolatinį ginkluotųjų pajėgų plėtros planų peržiūrėjimą. Tokia planų peržiūra ne visada užtikrindavo teigiamą NATO įvertinimą, bet paskutiniaisiais metais pasirinktos kryptys NATO ir valstybių narių įvertintos teigiamai. Dalyvavimas programoje „Partnerystė taikos labui“ sustiprino Lietuvos, kaip siekiančios narystės NATO valstybės, pasiruošimą priimti visus su naryste susijusius įsipareigojimus. Visos valstybės, 2004 m. įstojusios į NATO, turėjo progą dalyvauti programoje „Partnerystė taikos labui“ ištisą dešimtmetį, per šį forumą suvokti Aljanso vykdomą politiką ir išnaudoti jį pasirengti tikrajai narystei NATO [37].

**Lietuvos Respublika ratifikuoja Šiaurės Atlanto sutartį:
Lietuva – NATO narė**

2004 m. kovo 1 d. NATO generalinis sekretorius Jaapas de Hoopas Schefferis pranešė Lietuvai ir dar šešioms pakviestosioms į Aljansą šalims, kad prisijungimo prie Aljanso protokolams pritarė visos 19 dabartinių NATO šalių narių, ir pakvietė Lietuvą pradėti Šiaurės Atlanto sutarties ratifikaciją.

Lietuvos Respublikos Seimas 2004 m. kovo 10 d., Nepriklausomybės atkūrimo dienos išvakarėse, balsų dauguma ratifikavo Šiaurės Atlanto sutartį [39], peržengdamas paskutinį slenkstį, skyrusį Lietuvą nuo visateisių NATO narių.¹

Lietuvos Respublikos Prezidentas R. Paksas, kalbėdamas kovo 9 d. Seime, pabrėžė, kad, būdama NATO narė, mūsų šalis bus saugesnė negu bet kada anksčiau: „Saugumas yra svarbi, o dažnai ir esminė prielaida, leidžianti sėkmingai puoselėti kultūrą bei sparčiai

¹ Sutartis kovo 10 d. per pirmąją Seimo pavasario sesijos posėdį ratifikuota 100 parlamentarų balsavus „už“, 4 – „prieš“. Iš viso tuo metu Seime buvo 137 nariai.

plėtoti ūkį.“

„Būti NATO nare reiškia priklausyti demokratiškų, pažangiausių pasaulio valstybių, kuriose viešpatauja teisės viršenybė, klubui. Ilgas neapibrėžtumo ir nesaugumo laikotarpis nueis į praeitį. Galėsime kurti naują, geresnę Lietuvą“, – sakė Ministras Pirmininkas A. Brazauskas [40].

Tapusi Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos nare, Lietuva 2004 m. turėjo sumokėti 2,488 mln. litų, 2005 m. – jau 5,068 mln. litų mokesčių į tris NATO biudžetus: civilinį, karinį ir investicijų. Mokesčio dydis NATO narėms nustatomas pagal jų BVP ir šalies ekonominį pajėgumą. NATO narystės mokesčiai yra numatyti Krašto apsaugos ministerijai skirtuose valstybės biudžeto asignavimuose [41].

2004 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas R. Paksas pasirašė įstatymą dėl NATO sutarties ratifikavimo, prisijungimo prie Aljanso raštą bei kreipimąsi į JAV valstybės sekretorių Coliną L. Powellą dėl rašto deponavimo [42].

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras Antanas Valionis kovo 12 d. pasirašė Lietuvos prisijungimo prie Šiaurės Atlanto sutarties dokumentą [43].

2004 m. kovo 12 d. Vilniuje pirmą kartą viešėjo NATO generalinis sekretorius J. de Hoopas Schefferis. Kovo 12 d., sakydamas kalbą Seimo posėdyje, NATO vadovas gyrė Lietuvą už jos indėlį daugelyje NATO vykdomų misijų – Bosnijoje ir Hercegovinoje, Kosovo, Afganistane, taip pat dalyvavimą taikos palaikymo misijoje Irake, politinį indėlį dalijantis vertinga patirtimi su Ukraina bei Pietų Kaukazo valstybėmis. „2004 m. kovo 11 d. yra visoms mūsų visuomenėms kylančios grėsmės simbolis. Mūsų žinia turi būti aiški – sąjungininkai bei jų partneriai ir toliau išliks tvirti, susivieniję ir puoselės vertybes, už kurias NATO kovoja“, – sakė Aljanso vadovas. Pasak J. de Hoopo Schefferio, naujos grėsmės – terorizmas bei masinio naikinimo ginklų paplitimas – yra precedento neturintys iššūkiai. Reaguodama į šiuos iššūkius, NATO persitvarko, ir Lietuva remia šį procesą, „o tapusi NATO nare, norės jame dalyvauti bei daryti jam įtaką“. „Kolektyvinė gynyba visada buvo ir visada

bus svarbiausia NATO užduotimi“, – teigė J. de Hoopas Schefferis, pridurdamas, kad nėra jokios svarbios priežasties keisti šį kolektyvinės gynybos įsipareigojimą. Tačiau, pasak NATO generalinio sekretoriaus, keičiasi ir turi keistis karinė minėto įsipareigojimo išraiška – metalu žvangančias pajėgas turi keisti mobilesnes, efektyvesnes NATO reagavimo pajėgos. Visos – ir senosios, ir naujosios – NATO narės, Aljanso vadovo teigimu, privalo tęsti gynybos reformas [44].

2004 m. kovo 17 d. Lietuvos parlamentinės partijos pasirašė susitarimą „Dėl 2005–2008 m. gynybos politikos siekiant Lietuvos saugumo“. Šiuo susitarimu buvo pratęstas Lietuvos parlamentinių partijų susitarimas dėl Lietuvos gynybos politikos 2001–2004 metais. Partijos sutarė dėl esminių Lietuvos įsipareigojimų gynybos srityje, krašto apsaugos plėtojimo kryptių ir prioritetų bei krašto apsaugos plėtros planams įgyvendinti būtinų finansinių išteklių, taip pat įsipareigojo laikytis sutartų nuostatų [45].

2004 m. kovo 29 d., Vašingtone deponavus Šiaurės Atlanto sutarties ratifikavimo raštus, Lietuva tapo visateise NATO nare.

Krašto apsaugos ministras L. Linkevičius kartu su Ministru Pirmininku A. Brazausku kovo 29 d. dalyvavo Vašingtone surengtose septynių naujų narių prisijungimo prie Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos iškilmėse. **Ministras Pirmininkas A. Brazauskas Vašingtone Jungtinių Valstybės sekretoriui Colinui Lutheriui Powellui perdavė Lietuvos prisijungimo prie Šiaurės Atlanto sutarties ratifikacinius raštus, kad juos saugotų Amerikos vyriausybė.**

Ta proga Baltuosiuose rūmuose surengtame susitikime su JAV prezidentu G. W. Bushu dalyvavo septynių naujų NATO valstybių premjerai ir kitų trijų narystės Aljanse siekiančių „Vilniaus dešimtuko“ šalių: Albanijos, Kroatijos ir Makedonijos – vyriausybių vadovai. Susitikime dalyvavo ir NATO generalinis sekretorius J. de Hoopas Schefferis, JAV valstybės sekretorius C. L. Powellas, gynybos sekretorius Donaldas Rumsfeldas, kiti aukšto rango kariškiai ir pareigūnai. Lietuvos Ministrą Pirmininką A. Brazauską lydėjo krašto apsaugos ministras L. Linkevičius ir Lietuvos ambasadorius

JAV Vygaudas Ušackas.

JAV prezidentas G. W. Bushas pabrėžė, kad naujų narių priėmimas į NATO – didelė šventė Aljansui ir JAV. Naujų NATO narių premjerai padėkojo JAV už paramą siekiant visavertės narystės Aljanse. Lietuvos premjeras A. Brazauskas (jis kalbėjo trečias) pabrėžė, kad nuo tos dienos, kai jis laišku kreipėsi į NATO generalinį sekretorių, praėjo dešimt metų. Per tą laikotarpį Lietuva sugebėjo pasiekti savo strateginį tikslą.

Pasirašius raštų deponavimą patvirtinančius dokumentus, baigtos visos stojimui būtinos procedūros, ir Lietuva bei dar šešios Vidurio ir Rytų Europos valstybės: Latvija, Estija, Bulgarija, Rumunija, Slovakija ir Slovėnija – tapo tikrosiomis Aljanso narėmis.

Kovo 29 d., po ratifikavimo raštų deponavimo ceremonijos, visų naujų NATO valstybių premjerai susitiko su JAV prezidentu G. W. Bushu. Jis oficialiai pasveikino septynias Rytų ir Vidurio Europos valstybes įstojus į NATO, pabrėždamas, kad jos dar labiau sustiprino šį gynybinį Aljansą. Pagal Prisijungimo prie NATO raštą Lietuva oficialiai išsipareigojo „sąžiningai vykdyti sutarties sąlygas ir ištikimai jų laikytis“ [46].

JAV prezidentas George'as W. Bushas pasveikino septynias šalis įstojus į NATO:

„<...> Ši diena – visų prie mūsų Aljanso prisijungusių tautų didelė sėkmė. Visos NATO narės turi būti laisvos, demokratiškos ir pasiryžusios ginti laisvės principus. Visos NATO narės turi būti pasirengusios prisidėti prie bendros mūsų Aljanso gynybos. Naujosios septynios narės per dešimt metų sukūrė savo institucijas, padidino savo karinius pajėgumus. Šios šalys šiandien stipresnės jau vien dėl didžiulių pastangų, joms prisijungus prie NATO, Aljansas tapo stipresnis.

<...> Esminė NATO misija išlieka nepakitusi: ginti nares nuo bet kokios formos agresijos. Šiandien mūsų Aljansas susiduria su nauju priešu, atnešusiu mirtį nekaltiems žmonėms nuo Niujorko iki Madrido. Teroristai nekenčia to, už ką kovoja mūsų Aljansas. Jie niekina mūsų laisvę, jie nori mus suskaldyti. Jiems nepasiseks. Mes būsime

vieningi. Mes niekada nepasiduosime prievartai, atremsime mirtiną terorizmo pavojų ir drauge jį nugalėsime.

Šalys, kurias šiandien sveikiname, prieš tapdamos sąjungininkėmis pagal šią sutartį, buvo draugės ir partnerės. Šiandien šios visos septynios valstybės padeda kurti taiką Afganistane ir Irake. Bulgarija suteikė kuro papildymo priemonių operacijos „Tvirta taika“ pradžioje ir išsiuntė daugiau nei 400 karių tarnauti į Iraką. Estijos ir Latvijos karo inžinieriai padeda neutralizuoti nesprogusius šaudmenis Irake. Lietuvos ir Slovakijos kariai padeda užtikrinti saugumą Irake. Rumunijos kareiviai aukoja savo gyvybes kovodami su teroristais Afganistane. Slovėnijos kariai šiandien tarnauja tarptautinėse pajėgose, kurios saugo Afganistano miestą Kabulą.

<...> NATO šiandien kelia naujas septynias vėliavas ir išsiplečia nuo Biskajos įlankos iki Juodosios jūros. Europa, jau kartą buvusi pasaulinio konflikto šaltiniu, šiandien tapo stabilumo ir taikos jėga.

Mūsų didysis transatlantinis Aljansas buvo sutikęs pavojų praeityje ir su jais kovojo. Tačiau mūsų darbas NATO dar nesibaigė. Praeityje daugelis manė, kad NATO prisiėmė įsipareigojimą, kad Amerika ateis į pagalbą Europai. Šiandien mūsų veiksmai ir žodžiai leidžia suprasti, jog NATO reiškia žymiai daugiau – tai atsakingas įsipareigojimas, kuriuo Amerika ir Europa susivienijo drauge skatinti taiką ir laisvę <...>“ [47].

JAV valstybės sekretorius C. L. Powellas per iškilmingus pietus, surengtus naujų narių įstojo į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją proga Finansų departamente, Vašingtone, 2004 m. kovo 29 d., sveikino taip: „Kreipiuosi į septynių valstybių prezidentus ir jūsų žmones sakydamas: „Sveiki atvykę į didžiausią ir sėkmingiausią per visą žmonijos istoriją Aljansą. Būkite pasveikinti.

<...> Jūs esate laisvi siekti geresnės ateities, nepriklausomybės, klestėjimo ir taikos. Visos devyniolika sąjungininkių, prie kurių jūs šiandien prisijungėte, jums padės, tačiau jūs, naujosios septynios šalys, taip pat būsite pagalbininkės šioms devyniolikai valstybių. Jūs suteikiate Aljansui naujos energijos ir jėgos. Atsinešate gilų ir tvirtą supratimą apie tai, ką reiškia būti laisvam. Jūs būsite NATO sprendimų remti kitų tautų didelį troškimą siekti laisvės ir taikos visame

pasaulyje avangardas. NATO, vienijanti dvidešimt šešias šalis, vis dar tebėra atviras Aljansas. Tai ne vien karinė koalicija, bet ir visos laisvos ir taikios Europos kūrėjų bendruomenė <...>.

<...> Labiausiai NATO buvo pasiryžusi užkirsti kelią agresijai. Šiandien ji tvirtai nusprendusi skatinti, stiprinti taiką, plėsti laisvės siekį. Esu įsitikinęs, kad nauja energija, kurią šios septynios šalys at-sineša į mūsų Aljansą, sustiprins jį, ir NATO bus tokia pat sėkminga, kaip ir praeityje <...>“ [48].

Briuselyje vykusios iškilmingos ceremonijos, skirtos septynių naujų valstybių prisijungimui prie organizacijos, metu J. de Hoopas Schefferis sakė, kad „NATO durys lieka atviros“. Įstoti į Aljansą pirmiausia nori Balkanų šalys. J. de Hoopas Schefferis paragino jas nuosekliai vykdyti reformas.

NATO generalinis sekretorius J. de Hoopas Schefferis sveikini-me Lietuvos žmonėms rašė: „NATO narystė iš karto suteiks Lietuvai naudos. Vietą prie stalo, kur priimami svarbiausi euroatlantinės er-dvės saugumą užtikrinantys sprendimai. Balsą NATO transforma-cijos procese, apibrėžiant naujas šio amžiaus grėsmes – terorizmą, masinio naikinimo ginklus ir „žlugusias valstybes“. Vaidmenį pla-nuojant ir vykdant karines operacijas. Ir ypač svarbią saugumo ga-rantiją, įteisintą NATO steigiamosios sutarties 5-ajame straipsnyje.

Tačiau šalia šių privilegijų yra ir įsipareigojimų. Lietuva ir ki-tos šešios naujos NATO narės turi atitikti ir išlaikyti tuos politinius standartus, kurių dėka NATO tapo tikru bendradarbiavimo, demo-kratijos ir taikių santykių simboliu. Jos turi atlikti konstruktyvų vai-dmenį NATO Taryboje, padėdamos Aljansui siekti sutarimo. Taip pat jos turi įnešti realų ir reikšmingą karinį indėlį, o tai reiškia – tęsti savo gynybos reformas ir dalyvauti modernizuojant Aljanso karines pajėgas.

<...> Neabejoju, kad Lietuva sugebės įvykdyti šiuos įsipareigoji-mus. Kadangi ji faktiškai jau daug metų veikia kaip NATO narė – bendradarbiauja su Aljansu spręsdama sunkius reformų uždavinius savo šalies viduje, konsultuojasi su NATO sąjungininkais dėl rimtų iššūkių mūsų bendram saugumui euroatlantinėje erdvėje ir už jos ribų, siunčia savo karių dirbti petys į petį su NATO pajėgomis Bal-

kanuose ir Afganistane <...>“ [49].

Prie NATO būstinės Briuselyje balandžio 2 d. buvo iškilmingai iškeltos septynių naujų narių: Lietuvos, Latvijos, Estijos, Bulgarijos, Rumunijos, Slovėnijos ir Slovakijos – vėliavos. Ceremonijos metu skambėjo šalių himnai. Tai buvo didžiausias NATO plėtros procesas per beveik 55 metų Aljanso istoriją [50].

Prie Šiaulių esančiame Zoknių kariniame oro uoste kovo 29 d. nusileido keturi NATO naikintuvai F-16, kuriuos nuspręsta dislokuoti Lietuvoje. Iki šiol Lietuvos oro erdvę kontroliavo mokomieji naikintuvai, kurie dėl reikiamos įrangos ir galingumo stokos tik iš dalies galėjo užtikrinti oro erdvės apsaugą.

Už naujųjų Aljanso narių saugumą buvo atsakingas vyriausiasis sąjungininkų pajėgų Europoje vadas gen. Jamesas L. Jonesas, o gen. Robertas H. Foglesongas vadovavo NATO karinėms oro pajėgoms Lietuvoje. Gen. R. H. Foglesongas taip pat buvo atsakingas už Latvijos, Estijos ir Slovakijos oro erdvės apsaugą.

Aljanso Šiaurės karinių pajėgų štabas, iš kurio buvo vadovaujama Lietuvos oro erdvės kontrolei, buvo dislokuotas Ramšteine, Vokietijoje. Oro erdvės apsauga – vienas kertinių NATO valstybių bendros gynybos ir saugumo užtikrinimo tikslų.

Lietuvos krašto apsaugos bei Latvijos ir Estijos gynybos ministrai kovo 29 d. paskelbė bendrą kreipimąsi, sveikindami NATO sprendimą imtis trijų Baltijos valstybių oro erdvės kolektyvinės apsaugos priemonių.

Aljanso Šiaurės karinių pajėgų štabas balandžio 2 d. Ramšteine surengė iškilmingą vėliavos iškėlimo ceremoniją, skirtą naujųjų NATO narių prisijungimui prie Aljanso kontroliuojamos bendros oro erdvės paminėti [51].

2004 m. balandžio 2 d. Lietuvos Respublikos Seime įvyko iškilmingas posėdis, kuriame Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas pabrėžė: „<...> *Lietuva į NATO atneša savo gynybinius pajėgumus, į NATO įsijungia profesionaliai parengti mūsų kariai. Kariai savo profesionalumu jau šiandien niekuo nenusileidžia bet kurios NATO šalies kariams. Mes ateiname į NATO su savo mokslo, verslo pasiekimais, dalyvavimo tarptautinėse taikos palaikymo misijose patirtimi,*

unikalia visuomenės ir ūkio transformacijos patirtimi, ypač vertinga reformas išgyvenančiuose pasaulio kraštuose. Tapę NATO nariais, mes niekam negrasiname, mes niekam nekeliamo grėsmės, išskyrus viena – tiems, kurie mums grasina, nes mūsų tikslas yra apsaugoti ir kitus apsaugoti nuo galimų grėsmių, pasikeitusių kartu su besikeičiančiu pasauliu. XXI amžius mus pasitiko naujais pavojais, nauja žmonijos rykšte, čiažančia pasaulį bet kuria kryptimi, – tarptautiniu terorizmu, nepaisančiu jokių sienų, jokių taisyklių, jokių iki šiol egzistavusių normų. Apsiginti nuo šio nematomo priešo esame pajėgūs tik sutelktomis jėgomis, suvieniję visas savo pastangas, nukreipę jas viena kryptimi, galinčia užtikrinti saugią NATO valstybių egzistenciją, mūsų žmonių būtį, ekonomikos, investicijų augimą saugioje, patikimoje ir nuspėjamoje aplinkoje <...>“ [52].

Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas sveikindamas teigė: „<...> Pirmiausia norėčiau pasveikinti Lietuvos narystės NATO proga. Sėkmingai žengėme labai svarbų valstybės sutvirtinimo žingsnį. Prieš keletą dienų Vašingtone, dalyvaudamas iškilminguose ratifikacinių raštų deponavimo ceremonijos renginiuose, nuoširdžiai džiaugiausi ir didžiavausi mūsų tėvynei parodyta pagarba ir parama. Renginiais Vašingtone, mano manymu, pademonstruotas dar vienas labai reikšmingas dalykas – transatlantinis ryšys, vienas iš Šiaurės Atlanto santarvės idėjos pagrindų. Jis tebėra svarbus ir reikalingas ne tik mums, Europos kraštams, bet ir pačioms Jungtinėms Amerikos Valstijoms. Neatsitiktinai JAV Prezidentas savo kalboje iškilmių metu aiškiai įvertino naujųjų NATO narių indėlį kovojant su terorizmu ir dėkojo, kad mes jau elgėmės kaip sąjungininkai, nors dar nebuvo prisijungę prie Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos.

<...> Akivaizdu, kad narystė NATO yra ne tik saugumo garantija. Šiandien saugumas nereiškia tik išlikimo, jis taip pat susijęs su šalies stabilumu, klestėjimu ir plėtra. Narystė Aljanse tiesiogiai ar netiesiogiai susijusi su mūsų ekonomika, tai yra ir su psichologiniu investicijų klimatu, ir su geresniais kredito reitingais, ir su naujų pelningų užsakymų mūsų gamintojams galimybėmis, ir su reikšmingu infrastruktūros projektų įgyvendinimu Lietuvos teritorijoje <...>“ [53].

Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius kalbėdamas pa-

brėžė: „<...> Man ypač džiugu šiandien būti čia, Seime, kartu su jumis, kai, praėjus vos 14 nepriklausomybės metų, Briuselyje greta NATO valstybių vėliavų suplevėsuos ir Lietuvos, kaip lygiateisės Aljanso narės, trispalvė. Mums teko ypatinga garbė ir atsakomybė tapti lemtingų mūsų valstybei įvykių dalyviais ir liudininkais. Be jūsų, be visų Lietuvos žmonių ryžto ir apsisprendimo, be pastangų narystė NATO būtų toloma ir sunkiai įgyvendinama svajonė. Kartu nuėjome nelengvą, tačiau pažymėtą sėkme politinio konsensuso kūrimo bei kariuomenės reformų kelią. Esu įsitikinęs, kad politinis sutarimas buvo vienintelis racionalus ir efektyvus būdas siekti strateginių mūsų valstybės tikslų, jaučiant atsakomybę už Lietuvos ir visų jos žmonių ateitį <...>“ [54].

JAV ambasadorius Lietuvoje Stephenas D. Mullas kalbėjo:

„<...> Prieš 10 metų tuometinis Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas paskelbė tai, ką didžioji pasaulio dalis laikė neįtikėtina svajone, – Lietuvos siekį tapti saugių ir demokratinių šalių transatlantinės bendrijos Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos nare. Tuomet ši revoliucinė idėja sulaukė daug kritikos. Kai kas sakė, kad pasibaigus Šaltajam karui NATO nereikalinga. Kiti teigė, jog tai išprovokuos Lietuvos kaimynes, kurios nėra NATO narės. Oponentai tvirtino, kad bet kuriuo atveju Lietuva per maža bent kiek prisidėti prie transatlantinio saugumo ir kad ji tikrai nepriartėjo prie demokratijos brandos, kurios reikalauja NATO.

<...> Pirmadienį Lietuva įstojo į kitokią NATO nei ta, į kurią siekėte įstoti prieš dešimtmetį. Šiandien, prisijungus septynioms naujoms narėms, Aljansas yra stipresnis nei kada nors anksčiau, pasirengęs vykdyti naujas misijas ir atsakyti į naujus iššūkius, su kuriais susiduria demokratija XXI amžiuje. Šiuos iššūkius Lietuva jau patyrė Balkanuose, Afganistane ir Irake. Pergalės prieš terorizmą iššūkį. Skleidžiant laisvės ir demokratijos šviesos viltį mūsų kaimynams ir plačiajame Vidurio Rytų regione, neatlėgstančią būtinybę sustabdyti masinio naikinimo ginklų plitimą, svajonę sukurti nedalomą, saugią ir laisvą Europą <...>“ [55].

Prancūzijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Jeanas Bernard'as Harthas kalbėdamas pabrėžė: „<...> Mes žinome, kad šis

Lietuvos stojimas į Šiaurės Atlanto aljansą ne tik vainikuoja dešimties rengimosi metų pastangas, bet ir yra siekis, kurį kiekvienas lietuvis nešiojasi savo širdyje jau penkias dešimtis metų.

Nors šiandienos pasaulyje Šiaurės Atlanto aljansas vis dar tebėra kolektyvinės gynybos organizacija, šis Aljansas atspindi ir mūsų visų bendras pastangas būti pasirengusiems atremti naujas grėsmes, grėsmes, su kuriomis jau susidūrė Jungtinės Amerikos Valstijos, visai neseniai Ispanija ir kurios gresia mums visiems. Šiandienos pasaulyje Šiaurės Atlanto aljansas yra pasiryžęs dirbti kartu su tomis šalimis, kurios taip pat jaučia savo atsakomybę ir kurios nori veikti kartu, kad pasaulis būtų saugesnis ir stabilesnis. Tai mūsų uždavinys. Šis uždavinys nelengvas, ir kelias, kuriuo turime eiti, nėra visuomet aiškus. Bet teisingą kelią rasime, jei jo ieškosime kartu, jeigu visi jo ieškosime plačiai atmerktomis akimis ir giliai širdyse saugosime savo atsakomybės jausmą <...>“ [56].

Taigi **2004 m. kovo 29 d.**, Lietuvai baigus visas teises prisijungimo prie NATO procedūras ir Vašingtone kartu su kitų šešių pakviestųjų šalių: Bulgarijos, Estijos, Latvijos, Rumunijos, Slovakijos ir Slovėnijos – atstovais deponavus ratifikacinius Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos raštus, **Lietuva tapo visateise NATO nare, o gegužės 1 d. ES narėmis tapo dar 10 valstybių:** Čekija, Estija, Kipras, Latvija, Lietuva, Lenkija, Malta, Slovakija, Slovėnija ir Vengrija. Narystė šiose organizacijose užtikrina Lietuvai, Latvijai ir Estijai precedento neturintį karinio, politinio ir ekonominio saugumo lygį.

Balandžio 1 d. Seimui papildžius Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą, kovo 29-oji, kai Lietuva faktiškai tapo visateise NATO nare, paskelbta Lietuvos įstojimo į NATO diena. Gegužės 1-oji yra Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą diena. Europos diena, kaip ir visoje Europoje, minima gegužės 9 dieną.

Tapusi NATO nare, Lietuva transformuoja savo karines pajėgas kurdama modernius karinius pajėgumus, siekdama tapti patikima nauja sąjungininke Aljanse, pasiruošusia priimti rytojaus saugumo iššūkius. NATO narių tikslas – turėti gerai parengtas ir aprūpintas, greitai perdislokuojamas pajėgas, kurios būtų pasirengusios veikti

kartu su tarptautinėmis Aljanso pajėgomis. Lietuva sukaupė nemažą regioninio karinio bendradarbiavimo patirtį. Bendri projektai padeda taupyti lėšas, didina tarpusavio supratimą ir santykių skaidrumą.

Lietuvai tapus visateise NATO nare, vyko tolesnė šalies integracija ir aktyvi veikla Aljanse. Šiandien ši veikla apima tokias sritis:

- 1) Lietuva dalyvauja visų svarbiausių Aljanso sprendimų priėmimo procese – šalis turi savo atstovus visose svarbiausiose NATO institucijose;
- 2) Lietuva intensyviai dalyvauja NATO vadovaujamose tarptautinėse operacijose ir įvairiose Aljanso iniciatyvose;
- 3) Lietuva pagal nacionalinius ir NATO reikalavimus plėtoja savo kariuomenę.

Apibendrinimas

1. Lietuvos narystė NATO pagrįsta Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta šia nuostata: „*Lietuvos Respublika, įgyvendindama užsienio politiką, vadovaujasi visuotinai pripažintais tarptautinės teisės principais ir normomis, siekia užtikrinti šalies saugumą ir nepriklausomybę, piliečių gerovę ir pagrindines jų teises bei laisves, prisideda prie teise ir teisingumu pagrįstos tarptautinės tvarkos kūrimo*“ [57], ir Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymu, nustatančiu, kad nacionalinę saugumą užtikrina valstybė integruodamasi į NATO ir kaip visateisė narė aktyviai dalyvaudama šioje organizacijoje. Lietuvos narystė NATO didinamas pasitikėjimas, stabilumas ir saugumas regione bei visoje Europoje [58].

2. Apsisprendusi dėl narystės NATO, Lietuva, vykdydama reformas ir kitus būtinus veiksmus, kryptingai siekė tapti Aljanso nare daugiau kaip 10 metų. 2004 m. kovo 29 d., Lietuvai tapus visateise NATO nare, Šiaulių oro bazėje nusileido NATO naikintuvai, kurie nepertraukiamai saugo Baltijos valstybių oro erdvę ir šiaurę.

3. Nuo 2004 m. Lietuva drauge su sąjungininkais nuėjo ilgą bendradarbiavimo kelią. Kylant vis naujų iššūkių ir atsirandant

naujų galimybių, Aljansas, kartu ir Lietuvos krašto apsaugos sistema, kito ir prisitaikė.

4. Nuo 2004 m. Lietuva, tapusi Aljanso nare, aktyviai dalyvavo tarptautinėse NATO vadovaujamose misijose ir operacijose Balkanuose, Afganistane (vadovavo Goro provincijos atkūrimo grupei), Irake ir kituose regionuose.

5. Lietuvos sausumos, jūrų, oro ir specialiųjų pajėgų vienetai nuolatos skiriami budėti ir pagal poreikį dalyvauti NATO greitojo reagavimo pajėgose bei NATO ypač greito reagavimo pajėgose – taip prisidedama prie kolektyvinės gynybos, krizių valdymo ir tarptautinių operacijų.

6. Lietuva investuoja ir vysto savo karinius pajėgumus, tuo stiprindama nacionalinius gebėjimus reaguoti į grėsmes bei kolektyvinį atgrasymo ir gynybos efektyvumą geografiškai pažeidžiamame NATO rytiniame flange, ypač Baltijos valstybėse. Vystomi šalies oro erdvės gynybos pajėgumai, kad būtų galima efektyviau gintis bei integruoti ir apsaugoti atvykstančias pastiprinimąsias sąjungininkų pajėgas. Pagal NATO standartus išvystyti Lietuvos pajėgumai prireikus gali būti panaudoti Aljanso kolektyvinėms reikmėms.

7. Lietuvos prioritetais išlieka pajėgumų stiprinimas ir parengties gerinimas, gebėjimas greitai ir efektyviai reaguoti krizės ar konflikto atveju, taip pat savalaikis pastiprinimo ir oro erdvės gynybos regione užtikrinimas.

8. Tapusi NATO nare, Lietuva transformuoja savo karines pajėgas kurdama modernius karinius pajėgumus, siekdama tapti patikima sąjungininke Aljanse, pasiruošusia priimti saugumo iššūkius. NATO narių tikslas – turėti gerai parengtas ir aprūpintas, greitai perdislokuojamas pajėgas, kurios būtų pasirengusios veikti kartu su tarptautinėmis Aljanso pajėgomis. Lietuva yra sukaupusi nemažą regioninio karinio bendradarbiavimo patirtį. Bendri projektai padeda taupyti lėšas, didina tarpusavio supratimą ir santykių skaidrumą.

9. Tapusi Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos bei ES nare, Lietuva nacionalinį saugumą suvokia kaip sudedamąją šių organi-

zacijų saugumo politikos dalį ir remiasi NATO strategine koncepcija, Europos saugumo strategija, kituose NATO ir ES strateginiuose dokumentuose išdėstytų grėsmių analize, strateginiais tikslais ir veiklos priemonėmis.

Bibliografija

1. NATO generalinio sekretoriaus lordo George'o Robertsono pareiškimas dėl NATO plėtros Šiaurės Atlanto Tarybos šalių vadovų posėdžio metu. Praha, 2002 m. lapkričio 21 d. *Krašto apsauga*, 2002, Nr. 24(27), p. 8.

2. Prahos aukščiausio lygio susitikimo deklaracija. Šiaurės Atlanto Tarybos susitikimas, 2002 m. lapkričio 21 d., Praha. *Krašto apsauga*, 2002, Nr. 24(27), p. 11, 14–15.

3. NATO pakvietė septynias šalis. *Krašto apsauga*, 2002, Nr. 24(27), p. 5–7.

4. Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus kalba, pasakyta Šiaurės Atlanto Tarybos susitikime Prahoje 2002 m. lapkričio 21 d. *Krašto apsauga*, 2002, Nr. 24(27), p. 8.

5. Lietuvos ir JAV prezidentai aptarė dvišalio bendradarbiavimo perspektyvas. Vilnius, 2002-11-23. *LRPKA*, byla „Pranešimai spaudai, 2002 10 20–12 31“, l. 16–17.

6. Jungtinės Amerikos Valstijos didžiuojasi draugyste su Lietuva. *Krašto apsauga*, 2002, Nr. 24(27), p. 2–4.

7. Barauskienė, B. Baltijos šalys į NATO atneš savo bendradarbiavimo patirtį. *Krašto apsauga*, 2002, Nr. 25 (28), p. 3.

8. Patvirtinta stojimo į NATO derybų delegacija. *Krašto apsauga*, 2002, Nr. 25 (28), p. 5.

9. Pakviestųjų šalių stojimo į NATO procesas. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 1 (29), p. 5.

10. Baltijos Asamblėjos rezoliucija „Dėl Baltijos valstybių integracijos į NATO“, Ryga, 21-oji Baltijos Asamblėjos sesija, 2002-12-14. *Lietuvos Respublikos Seimo archyvas*, f. 2, ap. 10, b. 267, l. 2.

11. Krašto apsaugos ministerijos 2003 m. sausio mėnesio kro-

nika. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 4 (32), p. 6.

12. Briuselyje pristatyti Lietuvos kariuomenės reformų planai. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 1 (29), p. 1-2.

13. Grumadaitė, R. Lietuvos kariuomenė persitvarkys kolektyvinei gynybai. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 2(30), p. 17.

14. Lietuva – aktyvi antiteroristinės koalicijos dalyvė. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 2(30), p. 2.

15. Lietuvoje dirbo NATO ekspertų grupė. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 4(32), p. 10.

16. George Robertson: Lietuvos laukia „tikrasis maršas“ į NATO. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 4(32), p. 3.

17. NATO generalinio sekretoriaus lordo G. Robertsono kalba, pasakyta Lietuvos Respublikos Seime 2003 m. vasario 27 d. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 4(32), p. 4.

18. Briuselyje Lietuvos delegacija su NATO atstovais derino reformų tvarkaraštį. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 4(32), p. 11.

19. Lietuvos integracijos į NATO reformų tvarkaraštis. Pritarta Valstybės gynybos tarybos 2003 m. kovo 17 d. posėdyje. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 7(35), p. 7.

20. Briuselyje pasirašyti istoriniai Lietuvai dokumentai. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 7 (35), p. 7.

21. Kanada pirmoji ratifikavo NATO plėtrą. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 6(34), p. 19.

22. Grumadaitė, R. NATO struktūrose – naujos Lietuvos kariuomenės pajėgos. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 6(34), p. 19.

23. Damušytė, G. Narystei NATO pakviestosios valstybės pirmą kartą dalyvavo NAC posėdyje. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 6 (34), p. 13.

24. Lietuvos krašto apsaugos ministerijos balandžio mėnesio kronika. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 8(36), p. 20.

25. Lietuva aktyviausiai iš Baltijos šalių dalyvauja NATO mokymo programose. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 9(37), p. 14.

26. Tradicinio NATO kariuomenių vadų susitikimo nauji aspektai. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 9(37), p. 17.

27. „Vilniaus dešimtuko“ šalys pasirengusios tęsti bendradar-

biavimą. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 9(37), p. 16.

28. Damušytė, G. Lietuvos atstovai – NATO atstovų kasmetiniame susirinkime. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 11(39), p. 24.

29. Grumadaitė, R., Bičkauskienė, D. Adm. R. Feist: „Esu sužavėtas tuo, kas buvo pasiekta per kelerius pastaruosius metus“. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 12(40), p. 4.

30. Grumadaitė, R. Patvirtintas reformų tvarkaraščio įgyvendinimo planas. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 13(41), p. 4.

31. Krašto apsaugos ministerijos 2003 m. rugpjūčio mėn. kronika. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 16(44), p. 22.

32. Vilniuje – NATO operacinio planavimo seminaras. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 16(44), p. 2.

33. NATO ekspertai kviečia spartinti ginkluotųjų pajėgų reformą. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 18(46), p. 2.

34. Lietuvos krašto apsaugos ministerijos spalio mėnesio kronika. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 20(48), p. 19.

35. Baltijos Asamblėjos 22-osios sesijos baigiamasis dokumentas, Vilnius, 22-oji Baltijos Asamblėjos sesija, 2003-11-29. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?Condition1=222276&Condition2=>

36. Lietuva ir toliau dalyvaus NATO operacijose. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 21(49), p. 2.

37. Stanevičiūtė, R. Lietuva – jau dešimtmetį programos „Partnerystė taikos labui“ dalyvė. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 2(52), p. 5-6.

38. Lietuva artėja prie tikrosios narystės NATO. *Krašto apsauga*, 2003, Nr. 3(53), p. 4.

39. Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Šiaurės Atlanto Sutarties ratifikavimo“. 2004 m. kovo 10 d. Nr. IX-2054, Vilnius, *Valstybės žinios*, 2004-03-16, Nr. 40-1292.

40. Nauja JAV pasaulinė strategija ir Vidurio bei Rytų Europos regionas. Lietuva ratifikavo Šiaurės Atlanto sutartį. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 5(55), p. 8-9, 12.

41. Šiomet Lietuva pradės mokėti NATO narystės mokestį. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 5(55), p. 2.

42. Prezidentas pasirašė Šiaurės Atlanto sutarties ratifikavimo įstatymą. Prieiga per internetą: <https://www.tv3.lt/naujiena/projektai/prezidentas-pasirase-siaures-atlanto-sutarties-ratifikavimo-istatyma-n263790>

43. Lietuva – NATO. Prieiga per internetą: <https://nato.mfa.lt/lietuva-nato/ivykiu-chronologija/19>

44. Jaap de Hoop Scheffer: Lietuva – ne tik saugumo vartotoja, bet ir jo tiekėja. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 5(55), p. 3–4.

45. Lietuvos parlamentinių partijų susitarimas „Dėl 2005–2008 metų gynybos politikos siekiant Lietuvos saugumo“. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 6(56), p. 16–17.

46. Sveiki atvykę į NATO. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 1–5.

47. JAV prezidentas George W. Bushas sveikino septynias šalis su įstojimu į NATO. Prezidento kalba, pasakyta per naujųjų NATO narių sveikinimo ceremoniją. Pietinė pievelė, Baltieji rūmai, 2004 m. kovo 29 d. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 5–6.

48. JAV valstybės sekretoriaus Colino L. Powello sveikinimas, pasakytas per iškilmingus pietus, surengtus naujų narių įstojimo į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją proga, Finansų departamentas, Vašingtonas, 2004 m. kovo 29 d. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 4–5.

49. NATO narystė: šalia privalumų – ir įsipareigojimai. *Lietuvos rytas*, 2004 m. balandžio 2 d., Nr. 76.

50. Sveiki atvykę į NATO. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 1–5.

51. NATO naikintuvai F-16 dislokuoti Zoknių oro uoste. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 7–8.

52. Būkime verti mums parodyto pasitikėjimo, būkime verti garbingo NATO valstybės vardo. Seimo Pirmininko Artūro Paulausko kalba, pasakyta 2004 m. balandžio 2 d. iškilmingo Seimo posėdžio metu. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 9–10.

53. Galime didžiuotis, kad esame vertinami kaip geri sąjungininkai. Ministro Pirmininko Algirdo Brazausko kalba, pasakyta iškilmingo posėdžio Seime metu 2004 m. balandžio 2 d. *Krašto ap-*

sauga, 2004, Nr. 7(57), p. 10-11.

54. Lietuva tapo politinio sutarimo siekimo pavyzdžiu. Krašto apsaugos ministro Lino Linkevičiaus kalba, pasakyta balandžio 2 d. per iškilmingą posėdį Seime. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 11-12.

55. Lietuva yra didvyrių žemė, kur tikrove virsta slapčiausios svajonės. Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadoriaus Lietuvoje Stepheno D. Mullo kalba, pasakyta iškilmingo posėdžio Seime metu 2004 m. balandžio 2 d. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 12-13.

56. Vienas už visus, visi už vieną. Prancūzijos Respublikos ambasadoriaus Lietuvoje J. B. Hartho kalba, pasakyta iškilmingo posėdžio Seime metu balandžio 2 d. *Krašto apsauga*, 2004, Nr. 7(57), p. 13.

57. Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos piliečių priimta 1992 m. spalio 25 d. referendume. Lietuvos Respublikos Konstitucija įsigaliojo 1992 m. lapkričio 2 d. *Valstybės žinios*, 1992, Nr. 33-1014 (1992-11-30).

58. Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas. Vilnius, 1996-12-19. Nr. VIII-49. *Valstybės žinios*, 1997 m. sausio 8 d., Nr. 2-16. Galiojanti suvestinė redakcija: 2026-01-01–2026-07-31. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A0BAB27D768C/asr>